

1.2.1. II etap edukacyjny

Nadrzędnym celem nauczania języka obcego na II etapie edukacyjnym jest opanowanie języka obcego na poziomie umożliwiającym nawiązywanie kontaktów z rówieśnikami z państw języka docelowego.

Osiągnięty poziom biegłości językowej stanowić ma również podstawę dla dalszej nauki języka na kolejnych etapach edukacyjnych, aby została zachowana ciągłość edukacji językowej. Program zakłada również edukację ogólnowo- wychowawczą: rozwijanie osobowości, umiejętności i zainteresowań uczniów, ich kompetencji interkulturowej, motywacji poznawczej, samodzielności oraz współdziałania z innymi w procesie uczenia się języka niemieckiego. Stąd konieczna jest taka organizacja procesu nauczania języka obcego, aby uczniowie mogli rozwijać wszystkie sprawności i kompetencje językowe.

1.3. Ogólne cele językowe dla II etapu edukacyjnego

1.3.1. II etap edukacyjny

W procesie uczenia się języka obcego w klasach IV-VI uczniów:

- ☞ rozwija kompetencje językowe umożliwiające porozumiewanie się i działanie w języku obcym w nieformalnych sytuacjach dnia codziennego
- ☞ rozumie proste, krótkie wypowiedzi ustne i pisemne a także formułuje bardzo proste i krótkie wypowiedzi;
- ☞ uczestniczy w krótkiej rozmowie i adekwatnie reaguje ustnie lub pisemnie w prostej sytuacji komunikacyjnej
- ☞ potrafi stosować podstawowe struktury gramatyczne umożliwiające formułowanie wypowiedzi w odniesieniu do teraźniejszości, przeszłości i przyszłości,
- ☞ zna zasady wymowy i ortografii,
- ☞ posiada podstawowe wiadomości o państwach niemieckiego obszaru językowego,
- ☞ rozwija swoją osobowość i zachowania pro społeczne,
- ☞ potrafi wykorzystywać materiały dydaktyczne (słowniki) w wyszukiwaniu informacji do samodzielnej pracy,
- ☞ potrafi w grupie pracować nad projektami.

1.4. Cele szczegółowe – opis umiejętności w ramach poszczególnych sprawności językowych na obu etapach edukacyjnych

Czynnikami wpływającym na sposób i efekty uczenia się jest motywacja oraz zainteresowanie nauczonym przedmiotem. Motywacja jest ogółem motywów lub potrzeb, które kierują zachowaniem ucznia. Nadrzędnym celem nauki języka obcego jest kształcenie komunikacji językowej - ustnej i pisemnej. Naturalną kolejnością w uczeniu się języka obcego jest rozwijanie początkowo komunikacji ustnej, dopiero potem pisemnej. Stąd na lekcji języka obcego powinno się wprowadzać i kształcić poszczególne sprawności językowe w podobnej kolejności: rozumienie tekstu słuchanego, budowanie wypowiedzi ustnej, rozumienie tekstu czytanego i budowy wypowiedzi pisemnej.

Również w klasach IV-VI rozwijanie ustnej komunikacji powinno stanowić podstawę nauczania języka obcego. Na tym etapie nauczyciel musi jednak włączyć w proces dydaktyczny rozwijanie receptywnego rozumienia tekstu czytanego i produktywną sprawność budowy krótkiej wypowiedzi pisemnej, gdyż program zakłada rozwijanie wszystkich sprawności językowych, aby zapewnić minimum komunikacji ustnej i pisemnej.

Opis szczegółowych celów językowych dla poszczególnych sprawności

Cele te są do osiągnięcia w przypadku, gdy na I etapie edukacyjnym uczniowie rozpoczną naukę języka obcego w wymiarze 2/3 godzin, zaś na II etapie edukacyjnym będą ją kontynuować lub rozpoczną w klasie IV w wymiarze godzin 2/3 tygodniowo.

Rozumienie tekstu słuchanego

Uczeń rozumie:

- proste polecenia nauczyciela związane z sytuacją w klasie (mieszczące się w ramach tzw. *Unterrichtssprache*),
- proste pytania i wypowiedzi w zakresie poznanego materiału,
- i rozróżnia znaczenie wyrazów o podobnym brzmieniu,
- sens wypowiedzi niemieckojęzycznej zawierającej znany i utrwalony materiał,
- polecenia i nieskomplikowane instrukcje nauczyciela,
- znaczenie zwrotów dnia codziennego adresowane do niego,
- proste i krótkie wypowiedzi i dialogi,
- globalnie i selektywnie sens krótkich tekstów,
- ogólny sens słuchowisk dla dzieci,
- sens opowiedzianych historyjek, gdy są wspierane obrazkami, gestami, przedmiotami,
- sens prostych dialogów w historyjkach obrazkowych.

Uczeń potrafi:

- prawidłowo zareagować na proste polecenia nauczyciela dotyczące zachowania w klasie i wykonywania prostych czynności na lekcji.
- zidentyfikować osoby mówiące,
- wysłuchać informacje w nieskomplikowanych tekstach.
- reaguje na polecenia,
- prawidłowo zareagować w sytuacjach komunikacyjnych na kierowane do niego pytania i wypowiedzi,
- wyszukać szczegółowe informacje w prostych wypowiedziach i dialogach,
- selektywnie zrozumieć prosty komunikat lub nieskomplikowaną wypowiedź,
- rozpoznać sytuacje komunikacyjne

Budowa wypowiedzi ustnej

Uczeń potrafi:

- poprawnie powtórzyć pojedyncze wyrazy i proste zdania,
- poprawnie posługiwać się prostymi zwrotami grzecznościowymi,
- poprawnie wymawiać niemieckie wyrazy z zakresu znanego mu materiału,
- nazwać obiekty w najbliższym otoczeniu,
- powiedzieć z pamięci znany wiersz, wyliczankę,
- zaśpiewać znaną piosenkę,
- zareagować w prostej sytuacji komunikacyjnej:
 - ☞ odpowiedzieć na proste pytania dotyczące sytuacji na lekcji w formie twierdzącej i przeczącej,
 - ☞ zbudować proste pytanie dotyczące znanej mu sytuacji komunikacyjnej,

- samodzielnie sformułować krótką wypowiedź w zakresie znanych mu sytuacji językowych według podanego wzoru.
- zakomunikować swoje potrzeby.
- prawidłowo zareagować werbalnie w prostych sytuacjach komunikacyjnych,
- formułować proste pytania i odpowiedzi,
- zdobywać i udzielać informacji w typowych sytuacjach dnia codziennego,
- uczestniczyć czynnie w nieskomplikowanej sytuacji komunikacyjnej,
- sformułować krótką wypowiedź, w której wyrazi swoje myśli i spostrzeżenia dotyczące najbliższego otoczenia,
- poprawnie wymawiać poznane słowa,
- zmieniać formę przekazu ustnego w poznanym zakresie,
- opisywać ludzi i przedmiotów i miejsc,
- opowiadać o czynnościach życia codziennego,
- przedstawić swoje upodobania i uczucia.

Rozumienie tekstu czytanego

Uczeń rozumie:

- pojedyncze wyrazy, proste zwroty, wyrażenia i zdania związane ze znanym mu tematem,
- polecenia w podręczniku i zeszytach ćwiczeń,
- globalnie proste teksty o znanej tematyce i strukturach gramatycznych.
- krótkie i proste wypowiedzi w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych,
- proste komunikaty tekstowe w postaci ogłoszeń i napisów znajdujące się w jego środowisku,
- podstawowe teksty użytkowe,
- ogólny sens prostego czytanego tekstu,
- proste informacje szczegółowe w tekście.

Uczeń potrafi:

- prawidłowo przeczytać znane wyrazy, zwroty i proste zdania,
- znaleźć w prostym tekście informacje ze znanego mu zakresu.
- poprawnie odczytać prosty tekst,
- wyszukać określone informacje w czytany tekście,
- ogólnie zrozumieć dłuższe teksty posługując się słownikiem dwujęzycznym,
- rozpoznać rodzaje tekstów.

Budowa wypowiedzi pisemnej

Uczeń potrafi:

- dostrzec różnicę pomiędzy fonetyczną i graficzną formą wyrazu na podstawie znajomości alfabetu,
- uzupełnić brakujące litery w znanych wyrazach,
- przepisać znane wyrazy, zwroty, wyrażenia lub proste zdania,
- napisać pojedyncze znane wyrazy,
- ułożyć zdanie z rozsypanki wyrazowej i zapisać je,
- napisać krótką informację na znany sobie temat według podanego wzoru.
- poprawnie zapisać znane słowa,
- napisać prosty tekst użytkowy (zaproszenie, mail, kartkę pocztową, krótki list)
- wypełnić prosty formularz,
- sformułować krótką wypowiedź pisemną na bazie omówionego materiału, według podanych punktów,

- odpowiedzieć na pytania do czytanego tekstu, będące sprawdzianem jego zrozumienia,
- opisać ludzi, przedmioty i miejsca,
- opisać czynności dnia codziennego,
- przedstawić swoje upodobania.

1.5. Komunikacja na lekcji języka niemieckiego

Rozwój komunikacyjnej kompetencji językowej na lekcji jest możliwy, gdy stworzymy wiele sytuacji, w których uczeń będzie miał kontakt z językiem obcym w naturalnym kontekście komunikacyjnym. Należy zatem ograniczyć używanie języka polskiego do minimum, by nakłonić uczniów do prób nawiązania kontaktu w języku obcym. Temu służyć ma np. wprowadzanie poleceń w języku obcym bez tłumaczenia ich na język polski, a jedynie obrazowanie ich znaczenia za pomocą mimiki, gestów (mowy ciała) lub pacynki, która wykonując polecenia przekaże uczniom komunikat nauczyciela.

2. Zakres, tematy i treści nauczania na poszczególnych etapach edukacyjnych

2.1. Zakres tematyczny

Tematyka zajęć objętych niniejszym programem łączy ze sobą dwa główne nurty procesu nauczania w szkole podstawowej na obu etapach edukacyjnych: emocjonalny i dydaktyczny, które w powiązaniu z psychofizycznym rozwojem dziecka w ciągu nauki w szkole podstawowej kształtują obszar tematyczny i określają zakres materiału nauczania języka obcego.

W nauczaniu wczesnoszkolnym najważniejszą rzeczą jest powiązanie treści materiału nauczaniu języka obcego ze sposobem widzenia świata przez dziecko, z jego najbliższym otoczeniem i problemami.

Jednocześnie tematyka zajęć musi pobudzać dziecięcą fantazję, rozwijać kreatywność i potrzebę aktywnego uczestniczenia w procesie dydaktycznym, odwoływać się do emocji i uczuć dziecka, dzięki czemu możliwe jest kształcenie nie tylko sprawności językowych, ale i ogólny jego rozwój. Nauka na II etapie edukacyjnym obejmuje również tematykę znaną i bliską dziecku, wprowadza jednak również nowe aspekty otaczającej go rzeczywistości ujęte z innej perspektywy lub ujęte w inny sposób. Oznacza to, że uczniowie w ramach edukacji językowej w szkole podstawowej mogą kilkakrotnie spotkać się z danym tematem, za każdym razem będzie on jednak omawiany w inny sposób i inne będą intencje komunikacyjne.

Zakres tematyczny na I i II etapie edukacyjnym obejmuje następujące treści:

1. To ja
2. Moja rodzina i przyjaciele
3. Mój dom
4. Świat wokół mnie
5. Moja szkoła
6. Mój czas wolny
7. Mój dzień
8. Święta w moim domu
9. Moje zdrowie
10. Przy moim stole

Poniżej wyszczególnione są tematy i związane z nimi intencje komunikacyjne przewidziane do

realizacji na I i II etapie edukacyjnym, a także tabelaryczne zestawienie środków językowych, których opanowanie umożliwi realizację intencji komunikacyjnych.

2.2. Zakres tematów i intencje komunikacyjne z podziałem na poziomy edukacyjne

Z uwagi na fakt, że **program można wykorzystać w nauczaniu ciągłym** na I i II etapie edukacyjnym oraz **rozpoczynając nauczanie w klasie IV** podzielono zakres tematyczny na etapy, aby ułatwić orientację w treściach przewidzianych dla każdego z nich oraz uwidocznić założenia programu: możliwość kontynuowania procesu nauczania języka obcego w klasach IV- VI przy jednoczesnym uwzględnieniu możliwości rozpoczęcia nauki w klasie IV.

II etap edukacyjny – klasy IV-VI

1. To ja

- ☞ nawiązywanie kontaktów,
- ☞ przekazywanie informacji o swojej osobie: adresu, adresu mailowego (z uwzględnieniem danych adresowych charakterystycznych dla niemieckiego obszaru językowego), numeru telefonu oraz uzyskiwanie podobnych informacji od innych,
- ☞ nazywanie i określanie samopoczucia oraz zdobywanie tej informacji od osób z najbliższego otoczenia.

2. Moja rodzina i przyjaciele

- ☞ nazywanie członków rodziny,
- ☞ opisywanie i charakteryzowanie członków rodziny i przyjaciół,
- ☞ nazywanie i informowanie o zawodach,
- ☞ nazywanie czynności związanych z zainteresowaniami,
- ☞ opowiadanie o zainteresowaniach, upodobaniach, hobby,
- ☞ określanie przynależności,
- ☞ wyrażanie upodobań.

3. Mój dom

- ☞ określanie miejsca zamieszkania: kraj i miejscowość (z uwzględnieniem państw niemieckojęzycznych), dom,
- ☞ przekazywanie informacji o własnym domu: nazywanie i określanie pomieszczeń,
- ☞ nazywanie i przekazywanie informacji o położeniu przedmiotów znajdujących się w pokoju, tj. mebli, zabawek i innych obiektów oraz ich krótki opis,
- ☞ określanie kierunków ustawiania przedmiotów.

4. Świat wokół mnie

- ☞ określanie i opisywanie środowiska (z uwzględnieniem informacji realio- i kulturoznawczych o państwach niemieckiego obszaru językowego),
- ☞ nazywanie i opisywanie warunków atmosferycznych,
- ☞ nazywanie i opisywanie zwierząt domowych,
- ☞ opisywanie i uzyskiwanie informacji na temat sposobów opieki nad zwierzętami domowymi,
- ☞ nazywanie części garderoby i udzielanie wskazówek, w co powinno się ubrać w określoną pogodę.

5. Moja szkoła

- ☞ identyfikowanie pór dnia,
- ☞ nazywanie i opowiadanie o przedmiotach szkolnych,

- ✂ informowanie o planie lekcji (z uwzględnieniem przedmiotów nauczanych w państwach niemieckojęzycznych),
- ✂ nazywanie poszczególnych pracowni w szkole, opisywanie pracowni językowej i przedmiotów znajdujących się w niej,
- ✂ wyrażanie opinii na temat nauczycieli i szkoły
- ✂ uzasadnianie własnej opinii na temat szkoły, nauczycieli i przedmiotów,
- ✂ zadawanie pytań i udzielanie informacji na temat swojej szkoły.

6. Mój czas wolny

- ✂ określanie sposobów spędzania wolnego czasu,
- ✂ nazywanie sportów i przedstawianie zainteresowań,
- ✂ wyrażanie upodobań odnośnie form spędzania wolnego czasu (w kraju i za granicą),
- ✂ opowiadanie o przygodach wakacyjnych,
- ✂ zachęcanie do spędzania wolnego czasu w określony sposób.

7. Mój dzień

- ✂ nazywanie i opisywanie czynności wykonywanych w danym czasie w ciągu doby,
- ✂ relacjonowanie rozkładu dnia lub tygodnia,
- ✂ nazywanie i opisywanie obowiązków domowych.

8. Święta w moim domu

- ✂ określanie dat świąt i uroczystości,
- ✂ opisywanie tradycji i zwyczajów związanych ze świętami: Bożego Narodzenia, Wielkanocy, karnawału, Dnia Matki,
- ✂ opisywanie uroczystości rodzinnych np. urodzin, porównywanie uroczystości obchodzonych w krajach niemieckiego obszaru językowego z uroczystościami w naszym kraju,
- ✂ formułowanie zaproszeń na uroczystości,
- ✂ wyrażanie emocji związanych ze świętami.

9. Moje zdrowie

- ✂ nazywanie części ciała i opisywanie dolegliwości,
- ✂ określanie stanu zdrowia,
- ✂ udzielanie porad,
- ✂ opisywanie zdrowego i niezdrowego trybu życia,
- ✂ wyrażanie nakazu i zakazu.

10. Przy moim stole

- ✂ nazywanie rodzajów sklepów i opowiadanie o robieniu zakupów,
- ✂ nazywanie i określanie produktów, potraw i napojów,
- ✂ określanie upodobań żywieniowych,
- ✂ dowiadywanie się o ceny,
- ✂ zamawianie potraw (w różnych państwach niemieckojęzycznych), podawanie przepisu kulinarnego.

3.1.2. Metody nauczania stosowane na II etapie edukacyjnym

Nauczanie języka obcego na II etapie edukacyjnym może być prowadzone w dwojaki sposób:

- ✂ jako kontynuacja wcześniej wykształconych wzorców i wówczas zdobyta na etapie wczesnoszkolnym wiedza i umiejętności powinny stanowić podstawę nauczania w klasach IV-VI.
- ✂ **jako rozpoczęcie nauki** i wówczas należy dołożyć starań, aby kształcić umiejętności językowe w sposób już dostosowany do, przechodzącego w tym czasie głębokie zmiany, odbiorcy. Planując proces dydaktyczny na II etapie należy pamiętać, że musi być on inny niż w klasach I-III, gdyż w uczniu szkoły podstawowej zachodzą duże zmiany w rozwoju psychicznym i emocjonalnym. Wzrasta sprawność posługiwania się językiem ojczystym, a co za tym idzie i chęć posługiwania się

językiem obcym jako narzędziem komunikowania się z otoczeniem. W tym wieku następuje coraz silniejsze zaangażowanie w proces uczenia się lewej półkuli mózgowej odpowiedzialnej za myślenie logiczne i abstrakcyjne, co powoduje, że sam proces staje się bardziej analityczny. Dlatego uczeń potrzebuje innego podejścia. Nie wystarcza mu już nauka poprzez zabawę, chce poznawać mechanizmy rządzące kodem językowym, wykorzystywać do ich uczenia się strategie zapamiętywania. Radykalna zmiana metod i celów nauczania w klasie IV nie jest jednak dobrym rozwiązaniem. Wcześniejszy sposób uczenia się poprzez zabawę i liczne powtórki przy aktywizacji różnych zmysłów powinien zostać uzupełniony, nie zaś zastąpiony, ćwiczeniami utrwalającymi i systematyzującymi. Takie przejście z I na II etap edukacyjny umożliwi uczniom wykorzystanie własnych umiejętności zdobytych wcześniej. Zmianie ulega też organizacja procesu uczenia się. Na pierwszym etapie edukacyjnym przeważa praca z całą klasą uzupełniona o pracę indywidualną, w odgrywaniu dialogów pojawia się zaś praca w parach. Dopiero w klasie trzeciej organizowane są ćwiczenia w grupach. Dzieje się tak, ponieważ wówczas wzrasta świadomość społeczna dzieci i ich umiejętność współpracy z innymi uczestnikami procesu dydaktycznego. Wszystkie te formy pracy pojawiają się na lekcji dopiero w klasach IV-VI. Zalecaną metodą nauczania na tym etapie jest metoda eklektyczna, która łączy różne metody nauczania lub pewne ich elementy dostosowując proces dydaktyczny do wieku, możliwości i umiejętności grupy docelowej.

Techniki nauczania wykorzystywane na II etapie edukacyjnym

Aby osiągnąć **cel nauczania – komunikowanie się w codziennych sytuacjach językowych**, należy podobnie, jak w nauczaniu wczesnoszkolnym, kształcić wszystkie sprawności językowe we właściwej kolejności: rozumienie tekstu słuchanego, budowanie wypowiedzi ustnej, rozumienie wypowiedzi pisemnej i budowę wypowiedzi pisemnej oraz we właściwym wymiarze, czyli najczęściej i w największym stopniu komunikację ustną. W tym celu należy stosować określone techniki nauczania.

Rozumienie tekstu słuchanego

W klasach IV-VI rozumienie tekstu słuchanego powinno być dominującą sprawnością, gdyż bez względu na wiek uczących się stanowi ono bazę dla produkcji językowej

Mówienie - budowa wypowiedzi ustnej

Kształcenie sprawności budowania wypowiedzi ustnej jest obok rozumienia tekstu słuchanego podstawą komunikacji, dlatego należy poświęcić jej dużo czasu i uwagi i stworzyć na lekcji języka niemieckiego sytuacje komunikacyjne, w których uczniowie będą mieli szansę wykorzystać swoje umiejętności językowe, choćby i w minimalnym stopniu. Na tym etapie należy zastosować maksymalną ilość i różnorodność bodźców zachęcających do budowania wypowiedzi ustnej w języku niemieckim.

Obok kształcenia poprawnej wymowy, należy zwracać uwagę na skuteczność intencji komunikacyjnych, poprawność językową uczestników procesu komunikacji, płynność ich wypowiedzi oraz umiejętność zastosowania wypowiedzi adekwatnie do sytuacji językowej

W nauczaniu języka niemieckiego w klasach IV-VI, obok technik, które zaproponowano w niniejszym programie do wykorzystania na I etapie nauczania, stosuje się receptywno-produktywne formy pracy, tj.:

- ⌘ odpowiedzi na pytania i formułowania pytań,
- ⌘ budowania krótkich wypowiedzi na podstawie materiałów graficznych i leksykalnych,
- ⌘ budowania krótkich dialogów według wzoru,
- ⌘ konstruowania krótkich wypowiedzi w oparciu o schemat,

- ☞ opisywania osób, rzeczy i zjawisk w oparciu o podany wzór audytywny, werbalny lub graficzny,
- ☞ przeprowadzania wywiadów według schematu.

Rozumienie tekstu czytanego

Kształcenie sprawności rozumienia tekstu czytanego na II etapie edukacyjnym polega na uświadomieniu uczniom potrzeby rozumienia tekstu. Z tego też powodu praca z tekstem pisanym jest zbliżona do pracy z materiałem audytywnym i powinna składać się z trzech etapów: etapu wstępnego, głównego i końcowego.

1. **Etap wstępny** – przygotowuje uczniów do zrozumienia tekstu poprzez zadania mające na celu rozbudzenie zainteresowania uczniów jego treścią. Technikami wspierającymi ten etap mogą być:

- ☞ wizualizacje tematu tekstu,
- ☞ notowanie skojarzeń do tematu tekstu,
- ☞ opisywanie materiału graficznego obrazującego treść tekstu.

2. **Etap główny** – to czytanie tekstu ze zrozumieniem. Uczniowie czytając tekst wykonują zadania mające

na celu doprowadzenie do zrozumienia go. Technikami wspierającymi ten proces może być:

1. zaznaczanie obrazków zgodnych z treścią tekstu,
2. zaznaczanie poprawnych wypowiedzi,
3. ustalenie kolejności wydarzeń w tekście poprzez numerowanie obrazków oddających jego treść,
4. porządkowanie fragmentów tekstu w logiczną całość,
5. wybieranie jednej wypowiedzi zgodnej z treścią tekstu spośród wielu podanych,
6. udzielanie odpowiedzi na pytania do tekstu,
7. uzupełnianie luk informacyjnych w tekście pobocznym oddającym treść tekstu bazowego.

3. **Etap końcowy** – to etap systematyzujący i utrwalający poznane w tekście informacje, w którym łączy się różne sprawności, aby proces zapamiętywania przebiegał szybciej.

Na tym etapie stosuje się techniki:

- ☞ odpowiadania na pytania dotyczące szczegółowych informacji tekstu,
- ☞ uzupełniania schematów i tabel dotyczących treści tekstu,
- ☞ sporządzania planu streszczenia tekstu,
- ☞ budowania wypowiedzi ustnej o temacie i treści tekstu.

Budowa wypowiedzi pisemnej

U uczniów w tej grupie wiekowej kształcenie sprawności budowania wypowiedzi pisemnej w języku niemieckim polega na wykonywaniu zadań reprodukcyjno-produkcyjnych o charakterze informacyjnym.

Oznacza to, że uczniowie nie są jeszcze przygotowani do produkcji językowej i zadania kształcące tę sprawność powinny być sterowane przez nauczyciela.

Technikami wspierającymi kształcenie sprawności pisania są:

- ☞ podpisywanie obrazków,
- ☞ pisanie z pamięci pojedynczych słów i zwrotów,
- ☞ budowanie zdań z podanego materiału leksykalnego,
- ☞ uzupełnianie zdań brakującym elementem,
- ☞ wypełnianie tabeli, schematów, formularzy,
- ☞ uczestnictwo w pisemnych grach i zabawach językowych [krzyżówki, rebusy],
- ☞ uzupełnianie wypowiedzi w dialogach,
- ☞ konstruowanie krótkich wypowiedzi pisemnych według wzoru,
- ☞ budowanie własnych zdań w oparciu o historyjkę obrazkową,

☞ pisanie krótkich listów.

Techniki wprowadzania i utrwalania słownictwa

Na lekcji języka niemieckiego w klasach IV-VI wprowadzanie i utrwalanie nowego materiału leksykalnego jest bardzo ważne. Techniki pracy powinny być dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów oraz do ich indywidualnych predyspozycji. Dlatego powinno się aktywizować wszystkie zmysły, aby ułatwić zapamiętywanie. Ważne jest jednak, aby wprowadzenie nowego materiału leksykalnego przebiegało według modelu „usłyszę – powiem – zapiszę”, gdyż w ten sposób uczniowie szybciej skojarzą i nauczą się zestawienia graficzno – dźwiękowego poszczególnych słów. Nowe słowa należy wprowadzać w kontekście konkretnej sytuacji językowej, co pomoże uczącym się w szybszym ich zapamiętywaniu.

W nauczaniu słownictwa w klasach IV-VI, oprócz technik zaproponowanych do stosowania w nauczaniu wczesnoszkolnym, stosuje się:

- ☞ wizualizację,
- ☞ podpisywanie obrazków,
- ☞ obrazowanie znaczenia danego słowa,
- ☞ objaśnianie za pomocą innych słów,
- ☞ wielokrotne powtarzanie danego słownictwa w różnych sytuacjach językowych,
- ☞ grupowanie i zestawianie wyrazów o podobnym lub przeciwnym znaczeniu,
- ☞ układanie rozsypanek wyrazowych,
- ☞ stosowanie gier i zabaw językowych (domino, memory itp.).

Nauczanie i utrwalanie gramatyki

Na II etapie edukacyjnym należy uświadamiać potrzebę poznawania i świadomego stosowania reguł gramatycznych, w celu tworzenia poprawnych wypowiedzi. zwracania uwagi na poprawność językową.

Nauczanie gramatyki musi jednak przebiegać w kontekście sytuacji komunikacyjnej. Uczeń nieświadomie poznaje i automatyzuje struktury gramatyczne poprzez liczne i różnorodne ćwiczenia komunikacyjne. W nich następuje stopniowanie trudności, po nich faza świadomej semantyzacji poprzez wizualizację reguły gramatycznej, którą uczeń może sam sformułować przy pomocy nauczyciela. Taki sposób nauczania gramatyki pomaga w rozbudzaniu potrzeby świadomego uczenia się, które możliwe jest dzięki zwiększonej aktywności pamięci logicznej. Nauka języka niemieckiego przestaje być odtwarzaniem struktur językowych i staje się świadomą zabawą z językiem.

Rodzaje tekstów wykorzystywanych na II etapie edukacyjnym

W nauczaniu na II etapie edukacyjnym powinno się wykorzystywać następujące rodzaje tekstów:

- piosenki,
- rymowanki,
- wyliczanki,
- wierszyki,
- historyjki obrazkowe,
- komiksy,
- zgadywanki,
- teksty użytkowe,
- przepisy,

- krótkie monologi,
- opisy,
- życzenia,
- plan lekcji,
- programy telewizyjne,
- kartki pocztowe,
- listy,
- maile,
- opowiadania
- pamiętniki
- wywiady,
- scenariusze przedstawień szkolnych,
- krótkie teksty narracyjne

3.2. Formy pracy stosowane na poszczególnych etapach edukacyjnych

II etap edukacyjny:

Na tym etapie edukacyjnym można wprowadzić już wszystkie formy organizacji pracy na lekcji: pracę zbiorową, w grupach, w parach oraz indywidualną, gdyż uczniowie potrzebują indywidualizacji procesu dydaktycznego i dostosowanie go dla swych potrzeb. Poszukują najlepszej metody uczenia się, co związane jest to z kształceniem się określonego typu uczenia się. Należy zatem stosować wszystkie formy pracy, aby dać uczniom możliwość odnalezienia najlepszego i najefektywniejszego modelu uczenia się.

Praca zbiorowa (praca frontalna, nauczanie frontalne, praca na plenum)

Jest to forma pracy polegająca na wykonywaniu określonego zadania przez ogół uczniów uczestniczących w danej lekcji. Ten sposób pracy z uczniami jest bardzo korzystny, gdyż pojedynczy uczeń nie musi prezentować swoich umiejętności na forum grupy, co mogłoby być dla niego źródłem stresu. Wybierając tę formę pracy nauczyciel musi obserwować uczniów i zadbać, aby każdy uczestniczył w wykonywanych zadaniach.

Praca w grupach (praca grupowa)

Jest to organizacja pracy na lekcji, która polega na wspólnym wykonywaniu zadań przez stałe grupy uczniów. Liczebność grupy nie powinna być mniejsza niż trzy osoby i większa niż pięć osób. Uczniowie mogą tworzyć grupy samodzielnie, przy pomocy nauczyciela lub w drodze losowania. Praca grupowa może być jednolita lub zróżnicowana, co zależy od rodzaju zadań wykonywanych przez grupy. Jeśli wszystkie grupy wykonują takie samo zadanie, mówimy o jednolitości pracy w grupach. Zróżnicowanie polega natomiast na postawieniu każdej grupie innego zadania, które po wykonaniu składają się w całość. Należy również pamiętać o tym, że aktywność poszczególnych uczniów w grupie jest różna. Uczniowie lepsi wykonują zwykle trudniejsze elementy zadania, słabsi

– łatwiejsze. Niewątpliwą zaletą pracy w grupie jest nabywanie umiejętności współpracy, respektowania zasad, szanowania pracy i zdania innych, a uczniowie uczą się 'od siebie' nawzajem.

Praca w parach

Praca w parach jest trudną formą organizacji lekcji z uwagi na to, że wymaga indywidualnego zaangażowania każdego ucznia oraz umiejętności współpracy i moderowania pracą. Uczniowie muszą też czuwać nad jej efektami. Z drugiej strony jest to najlepsza forma dla tworzenia lub inscenizacji krótkich scenek i dialogów bardzo chętnie przygotowywanych przez uczniów w wieku 9-10 lat.

Praca indywidualna (samodzielna, jednostkowa)

Ta forma pracy nazywana jest w różny sposób, przy czym każde określenie sugerować może nieco odmienny jej charakter. Praca indywidualna polega na wykonywaniu przez uczniów odrębnych zadań; praca samodzielna, to praca wykonana przez ucznia bez pomocy z zewnątrz, zaś praca jednostkowa to forma polegająca na wykonywaniu przez uczniów na lekcji tych samych zadań. Ten rodzaj pracy polecany jest na każdym etapie edukacyjnym z uwagi na indywidualność uczniów, różniących się pod względem dojrzałości, stylu poznawczego, tempa i sposobu pracy. Umożliwia ona uczniom rozwijanie autonomii uczenia, stosowania różnych strategii uczenia się, sprawdzania wyników swojej pracy i stopnia posiadanej wiedzy.

4. Opis założonych osiągnięć uczniów według *Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego*

Europejski system opisu kształcenia językowego opisuje wiedzę, umiejętności i sprawności językowe potrzebne do osiągnięcia biegłości językowej. Istotnym jego elementem jest określanie poziomów biegłości w posługiwaniu się językiem obcym, które pozwalają ocenić postęp w nauce danego języka oraz sposoby ich klasyfikowania według ogólnie przyjętych wskaźników biegłości na sześciu głównych poziomach od A1-C2.

Poziom A1-A2 określa podstawowe umiejętności językowe. Program zakłada opanowanie języka niemieckiego na I etapie edukacyjnym na poziomie A1 i na II etapie edukacyjnym na poziomie A2.

Opanowanie języka niemieckiego na I etapie edukacyjnym na poziomie A1, oznacza, że osoba posługująca się językiem obcym rozumie i potrafi stosować potoczne wyrażenia i bardzo proste wypowiedzi dotyczące konkretnych potrzeb życia codziennego; potrafi formułować pytania z zakresu życia prywatnego dotyczące np.: miejsca, w którym mieszka, ludzi, których zna, i rzeczy, które posiada oraz potrafi odpowiadać na pytania dotyczące tego obszaru tematycznego. Osoba znająca język obcy na tym poziomie potrafi przedstawiać siebie i innych oraz prowadzić prostą rozmowę pod warunkiem, że rozmówca mówi wolno, wyraźnie i zrozumiale i chce nawiązać rozmowę a co za tym idzie jest gotowy do udzielania pomocy.

II etap edukacyjny odpowiada poziomowi A2 w ogólnej skali opisu poziomów biegłości językowej i oznacza, że osoba posługująca się językiem obcym rozumie wypowiedzi i często używane wyrażenia w zakresie tematów związanych z życiem codziennym (są to np.: bardzo podstawowe informacje dotyczące osoby rozmówcy i jego rodziny, zakupów, otoczenia, pracy); potrafi porozumiewać się w rutynowych, prostych sytuacjach komunikacyjnych, wymagających jedynie bezpośredniej wymiany zdań na tematy znane i typowe; potrafi w prosty sposób opisywać pochodzenie i otoczenie, w którym żyje, a także poruszać sprawy związane z najważniejszymi potrzebami życia codziennego.

W oparciu o *Europejski system opisu kształcenia językowego* osoba ucząca się języka niemieckiego powinna w zakresie recepcji, produkcji, interakcji i mediacji na poziomie A1 i A2 osiągnąć przedstawione niżej wyniki. Pamiętać należy, że naukę języka obcego można rozpocząć w różnym wieku i na różnych poziomach edukacyjnych, a zaprezentowane tu treści odnoszą się do wszystkich osób uczących się języków obcych niezależnie od wieku.

Ⓜ Rozumie ogólną treść prostszych materiałów informacyjnych i krótkich, prostych opisów, zwłaszcza, jeśli towarzyszą im pomocne mu materiały wizualne.

Ⓜ Umie wypełniać krótkie i proste polecenia pisemne.

Ⓜ Rozumie bardzo krótkie, proste teksty, czasem pojedyncze wyrażenia, wychwytyjąc znane mu nazwy, słowa oraz podstawowe wyrażenia, jeśli potrzeba, czytając ponownie niektóre fragmenty.

Ⓜ Rozumie ogólną treść prostszych materiałów informacyjnych i krótkich, prostych opisów, zwłaszcza, jeśli towarzyszą im pomocne mu materiały wizualne.

Ⓜ Umie wypełniać krótkie i proste polecenia pisemne.

Poziom A2

1. Recepcja - Rozumienie ze słuchu

Ⓜ Potrafi zrozumieć zwroty i wyrażenia związane z najważniejszymi dlań obszarami tematycznymi (np.: z bardzo podstawowymi informacjami osobowymi i rodzinnymi, zakupami, topografią lokalną, zatrudnieniem) pod warunkiem, że wypowiedź rozmówcy jest artykułowana wyraźnie i powoli.

Ⓜ Potrafi zrozumieć wystarczająco dużo, by reagować na konkretne potrzeby komunikacyjne, pod warunkiem, że wypowiedź rozmówcy jest artykułowana wyraźnie i powoli.

Ⓜ Potrafi ogólnie określić temat dyskusji, prowadzonej powoli i w jasny sposób.

Ⓜ Potrafi wyłowić główną treść w krótkich, jasnych, prostych komunikatach. Rozumie proste wskazówki tłumaczące, jak z punktu X dotrzeć do punktu Y, pieszo lub korzystając z komunikacji miejskiej.

Ⓜ Rozumie i potrafi wyłowić główne informacje z krótkich nagrań na tematy codzienne, gdy wypowiedzi są powolne i przejrzyste.

2. Recepcja – czytanie ze zrozumieniem

Ⓜ Rozumie krótkie, proste teksty, zawierające najczęściej stosowane sformułowania oraz tzw. słowa „międzynarodowe” istniejące w wielu językach.

Ⓜ Rozumie krótkie, proste teksty na znane mu, konkretne tematy, napisane językiem codziennym lub związane z pracą, zawierające często używane sformułowania.

Ⓜ Rozumie krótkie i proste listy prywatne.

Ⓜ Rozumie podstawowe rodzaje standardowych i rutynowych listów i faksów (zapytania, zamówienia, potwierdzenia, itp.) na znane mu tematy.

Ⓜ Potrafi wyszukiwać konkretne, możliwe do przewidzenia informacje zawarte w prostych materiałach codziennego użytku, np.: w reklamach, prospektach, jadłospisach, listach polecających i rozkładach jazdy. Umie zlokalizować konkretne informacje w wykazach, spisach i wybrać potrzebne dane (np.: znaleźć w książce telefonicznej punkt usługowy, sklep). Rozumie popularne oznaczenia i ogłoszenia spotykane w miejscach publicznych, takich jak ulice, restauracje, stacje kolejowe – czy w pracy: wskazówki

Ⓜ Rozpoznaje konkretne informacje w napotykanym prostszych materiałach tekstowych takich jak: listy, broszury czy krótkie artykuły prasowe, w których opisano konkretne wydarzenia.

Ⓜ Rozumie przepisy, jeśli są wyrażone prostym językiem.

Ⓜ Potrafi wykorzystać ogólne zrozumienie krótkich tekstów czy wypowiedzi na konkretne tematy z życia codziennego, by domyślić się z kontekstu prawdopodobnego znaczenia nieznanym mu słów.

3. Produkcja – wypowiedź ustna

Ⓜ Potrafi przedstawiać proste opisy lub prezentować osoby, warunki życia lub pracy, codzienne rutynowe czynności, rzeczy lubiane/nielubiane itp. W formie krótkiego ciągu prostych zwrotów i zdań, tworzących listę spraw.

Ⓜ Umie opisać własną rodzinę, warunki mieszkalne, wykształcenie, obecną i niedawną pracę. Potrafi za pomocą prostych środków wyrazu opisywać osoby, miejsca i posiadane przedmioty.

Ⓜ Potrafi opowiedzieć historyjkę lub coś opisać, wymieniając kolejno zdarzenia i fakty.

Ⓜ Umie opisywać życie codzienne własnego otoczenia, odnosząc się do ludzi, miejsc, pracy lub nauki/studiów. Potrafi przedstawić krótkie, proste opisy zdarzeń i czynności. Potrafi opisywać plany i ustalenia, zwyczaje i rutynowe działania, działania z przeszłości oraz osobiste doświadczenia. Umie używać prostego języka opisowego do formułowania krótkich stwierdzeń i porównywania przedmiotów. Potrafi wyjaśnić, dlaczego coś lubi lub czegoś nie lubi.

Ⓜ Potrafi przedstawić krótką, przećwiczoną wcześniej wypowiedź na znany sobie temat. Potrafi odpowiadać na sformułowane wprost pytania słuchaczy, jeśli może poprosić o powtórzenie pytania i pomoc w sformułowaniu własnej odpowiedzi.

Ⓜ Potrafi przedstawić krótką przećwiczoną wcześniej wypowiedź na temat wiążący się z jego własnym życiem codziennym, krótko uzasadniając i objaśniając własne opinie, plany i działania.

Ⓜ Potrafi odpowiadać na ograniczoną liczbę sformułowanych wprost pytań.

4. Produkcja – wypowiedź pisemna

Ⓜ Potrafi pisać teksty składające się z prostych wyrażen i zdań połączonych prostymi spójnikami takimi jak: *i, ale, czy dlatego, że*.

Ⓜ Potrafi napisać ciąg prostych wyrażen i zdań o własnej rodzinie, warunkach mieszkaniowych, wykształceniu, a także obecnej i niedawnej pracy. Potrafi pisać krótkie, proste, wymyślone bibliografie i proste teksty poetyckie o ludziach.

Ⓜ Potrafi w formie połączonych zdań pisać o codziennych sprawach własnego otoczenia, np.: ludziach, miejscach. Potrafi sporządzać bardzo krótkie, proste opisy obecnych i przeszłych wydarzeń i osobistych doświadczeń.

5. Interakcja ustna

Ⓜ Potrafi uczestniczyć w rozmowach wymagających prostej i bezpośredniej wymiany informacji na znane mu lub rutynowe tematy związane z pracą i czasem wolnym. Umie uczestniczyć w krótkich rozmowach towarzyskich, lecz rzadko potrafi zrozumieć wystarczająco dużo, aby samodzielnie inicjować i podtrzymywać rozmowę.

Ⓜ Potrafi ze stosunkową łatwością uczestniczyć w typowych i krótkich rozmowach pod warunkiem otrzymania w razie potrzeby pomocy od rozmówcy. Potrafi bez zbytecznego wysiłku radzić sobie z prostą, rutynową wymianą zdań. Potrafi zadawać pytania i odpowiadać na nie oraz wymieniać poglądy i informacje na znane mu tematy w możliwych do przewidzenia sytuacjach życia codziennego.

Ⓜ Rozumie to, co jest mówione jasno, powoli i bezpośrednio do niego w prostej, codziennej rozmowie. Można sprawdzić, że rozumie to, co najistotniejsze, o ile rozmówca podejmie

dodatkowy wysiłek.

® Rozumie wystarczająco dużo, by bez zbyteńnego wysiłku prowadzić proste, rutynowe rozmowy. Rozumie w sposób ogólny kierowane do niego jasne, standardowe wypowiedzi na znane mu tematy, jeśli ma możliwość poproszenia o powtórzenie lub parafrazę.

® Potrafi prowadzić bardzo krótkie, towarzyskie wymiany zdań, lecz rzadko rozumie wystarczająco dużo, aby samodzielnie podtrzymywać rozmowę, chociaż może wiele zrozumieć, jeśli rozmówca mu pomoże. Potrafi używać codziennych form grzecznościowych przy powitaniach/pożegnaniach i zwracaniu się do innych osób. Umie odpowiadać na zaproszenia, propozycje i przeprosiny, a także zapraszać, proponować i przeproszać. Potrafi powiedzieć, co lubi, a czego nie.

® Potrafi nawiązywać kontakty towarzyskie: witać się, żegnać, przedstawiać się, dziękować. Rozumie na ogół kierowane do niego wyraźnie, standardowe wypowiedzi na znane mu tematy pod warunkiem możliwości poproszenia o powtórzenie lub parafrazę. Potrafi brać udział w krótkich rozmowach w rutynowych sytuacjach na tematy związane z własnymi zainteresowaniami. Potrafi w prostych słowach wyrażać, jak się czuje oraz dziękować.

6. Interakcja pisemna

® Potrafi pisać krótkie, proste notatki na temat najpilniejszych, codziennych spraw.

® Potrafi pisać bardzo proste listy prywatne wyrażające podziękowania lub przeprosiny.

® Potrafi zanotować krótką, prostą wiadomość, jeżeli ma możliwość poproszenia o powtórzenie lub/i parafrazę. Umie pisać krótkie, proste wiadomości i notatki dotyczące codziennych, najpilniejszych spraw.

7. Mediacja - przetwarzanie tekstu

® Potrafi przepisywać krótkie teksty pisane przy użyciu liter drukowanych lub czytelnego pisma odręcznego.

® Potrafi wybierać z krótkich tekstów kluczowe słowa, wyrażenia lub zdania i odtwarzać je w ramach swojego ograniczonego zasobu środków językowych.

8. Stosowanie środków językowych-zakres ogólny

® Potrafi formułować krótkie stwierdzenia dotyczące codziennych prostych potrzeb konkretnego rodzaju: danych osobowych, rutynowych czynności życia codziennego, pragnień i potrzeb, pytań o informację. Potrafi używać prostych wzorów zdań i komunikować się za pomocą zapamiętanych wyrażen, grup kilku słów i utartych formułek – na temat siebie i innych osób, tego, czym się zajmują, miejsc, posiadanych rzeczy itp. Dysponuje ograniczonym zasobem krótkich, wyuczonych na pamięć wyrażen dotyczących prawdopodobnych sytuacji życiowych.

9. Zakres słownictwa

® Dysponuje słownictwem wystarczającym do wyrażania podstawowych potrzeb komunikacyjnych w życiu codziennym. Dysponuje słownictwem wystarczającym do zaspokojenia najważniejszych codziennych potrzeb komunikacyjnych.

® Dysponuje wystarczającym słownictwem, by uczestniczyć w rutynowych rozmowach na znane sobie tematy z życia codziennego.

10. Poprawność leksykalna

® Potrafi posługiwać się wąskim zakresem słownictwa, związanym z konkretnymi potrzebami życia codziennego.

11. Poprawność gramatyczna

® Poprawnie używa prostych struktur, jednak systematycznie popełnia podstawowe błędy, np.: w użyciu form czasownika. Mimo to wypowiedź jest zazwyczaj zrozumiała.

12. Poprawność fonologiczna

® Wymowa jest na ogół na tyle wyraźna, by zrozumieć wypowiedź, mimo wyraźnego obcego akcentu – rozmówcy muszą jednak co jakiś czas prosić o powtórzenie.

13. Poprawność ortograficzna

® Potrafi przepisywać krótkie informacje dotyczące spraw codziennych, np.: wskazówki na temat dojazdu do jakiegoś miejsca.

4.1. Przewidywane umiejętności ucznia po II etapie edukacyjnym

Program nauki w klasach IV-VI zakłada opanowanie języka niemieckiego w stopniu, który zapewni minimalną komunikację językową, co oznacza, że uczeń:

- ☞ rozumie krótkie i proste wypowiedzi z różnych sytuacji komunikacyjnych, artykułowane wyraźnie i powoli w standardowej odmianie języka. Do nich zalicza się: wypowiedzi w formie dialogu zawierające znane struktury leksykalne i gramatyczne, krótkie monologi, polecenia nauczyciela skierowane do niego, instrukcje nauczyciela związane z wykonywanym zadaniem;
- ☞ reaguje na polecenia nauczyciela;
- ☞ potrafi uchwycić i zrozumieć ogólny sens tekstu słuchanego;
- ☞ potrafi wyłowić ze słuchanego tekstu określone informacje;
- ☞ rozumie intencje rozmówców (podawanie informacji, wyrażanie prośby, zgody lub jej braku, żartowanie)
- ☞ rozpoznaje rodzaje sytuacji komunikacyjnych;
- ☞ rozumie i potrafi zareagować na proste wypowiedzi w sytuacjach dnia codziennego;
- ☞ potrafi sformułować kilkudzaniową wypowiedź w prostych sytuacjach komunikacyjnych według podanego wzoru;
- ☞ umie poprawnie fonetycznie zaśpiewać piosenkę, wyrecytować rymowaną lub wiersz;
- ☞ potrafi liczyć w zakresie 0-100.
- ☞ rozumie i potrafi określić godzinę i datę;
- ☞ potrafi rozpocząć, podtrzymać i zakończyć rozmowę na znany mu temat;
- ☞ potrafi formułować krótkie pytania i udzielać informacji w prosty sposób;
- ☞ potrafi zdobywać i udzielać informacji w znanych, rutynowych sytuacjach komunikacyjnych związanych z życiem codziennym;
- ☞ potrafi sformułować prostą wypowiedź na znany mu temat na bazie omówionego materiału leksykalno-gramatycznego;
- ☞ rozumie podpisy, proste, podstawowe teksty informacyjne i użytkowe dotyczące życia codziennego oraz krótkie dialogi dotyczące tematyki znanej mu, wiersze, rymowanki, piosenki zawierające znane struktury leksykalno- gramatyczne;
- ☞ umie przeczytać z odpowiednią intonacją i poprawnie fonetycznie znany, krótki tekst;
- ☞ potrafi globalnie zrozumieć czytany tekst i zrozumieć z kontekstu nieznane mu wyrazy;
- ☞ potrafi wyszukać w tekście zawierającym znane mu struktury leksykalno- gramatyczne określone informacje;
- ☞ rozpoznaje różne rodzaje tekstów, np. list prywatny, e-mail, SMS, opowiadanie, zaproszenie, kartkę pocztową;

- ☞ potrafi przepisać pojedyncze wyrazy i krótki tekst;
- ☞ potrafi bezbłędnie podpisać obrazki, napisać wyrazy według szyfru, napisać znany mu wyraz ze słuchu oraz z rozsypanki;
- ☞ potrafi zapisać datę;
- ☞ potrafi zapisać zdanie z rozsypani wyrazowej i samodzielnie sformułować własne proste zdanie;
- ☞ potrafi sformułować krótką wypowiedź pisemną i krótki tekst użytkowy na bazie omówionego materiału z użyciem znanych mu struktur leksykalno- gramatycznych według podanego wzoru;
- ☞ potrafi ustnie przekazać informacje ze słuchanego lub czytanego tekstu;
- ☞ zapisuje informacje uzyskane z czytanego lub ze słuchanego tekstu;
- ☞ zna podstawowe informacje o krajach niemieckiego obszaru językowego, o ich kulturze, zwyczajach, obyczajach związanych ze świętami obchodzonymi w rodzinnym kraju;
- ☞ potrafi pracować w plenum, w grupie, w parach i indywidualnie;
- ☞ potrafi wykorzystywać poznane strategie i techniki uczenia się w zdobywaniu i utrwalaniu wiedzy i umiejętności;
- ☞ ma świadomość językową (potrafi nazwać podobieństwa i różnice między językami);
- ☞ potrafi dokonać samooceny (portfolio językowe);
- ☞ potrafi korzystać ze źródeł informacji w języku obcym, również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych.

5. Ewaluacja procesu dydaktycznego – kontrola i ocenianie osiągnięć

Kontrolowanie postępów w procesie nauki języka niemieckiego jest nieodzownym elementem całego procesu dydaktycznego. Dzięki niemu wszyscy uczestnicy tego procesu: nauczyciel i uczniowie otrzymują informację zwrotną na temat swoich osiągnięć. Nauczyciel weryfikuje stosowane przez siebie metody nauczania, a uczeń otrzymuje informację o poziomie swoich umiejętności językowych. Mając na uwadze płynny przebieg procesu nauczania i uczenia się, kontrolowanie osiągnięć powinno odbywać się regularnie i według stałych kryteriów

Kontrolowanie postępów w procesie nauki języka niemieckiego jest nieodzownym elementem całego procesu dydaktycznego. Dzięki niemu wszyscy uczestnicy tego procesu: nauczyciel i uczniowie otrzymują informację zwrotną na temat swoich osiągnięć. Nauczyciel weryfikuje stosowane przez siebie metody nauczania, a uczeń otrzymuje informację o poziomie swoich umiejętności językowych. Mając na uwadze płynny przebieg procesu nauczania i uczenia się, kontrolowanie osiągnięć powinno odbywać się regularnie i według stałych kryteriów, znanych wszystkim uczestnikom tego procesu. Zawsze jednak kontrola i ocenianie postępów procesu dydaktycznego musi przebiegać zgodnie z wewnątrzszkolnym systemem oceniania, a sposób jej przeprowadzenia musi być dostosowany do założeń kształcenia na poszczególnych poziomach edukacyjnych. Bez względu jednak na poziom, na jakim uczeń się aktualnie znajduje, kontrola i ocena stopnia opanowania języka niemieckiego powinna przebiegać zawsze w przyjaznej atmosferze i w poczuciu pełnego zaufania do samego procesu i ich uczestników, gdyż to gwarantuje obiektywny jej obraz.

Program, zgodnie z reformą systemu edukacji, zakłada przeprowadzenie następujących elementów systemu oceniania:

1. samokontrolę i samoocenę ucznia,

2. wewnątrzszkolną ocenę bieżącą i etapową - prowadzoną systematycznie w celu stworzenia obiektywnego obrazu poziomu umiejętności i stopnia opanowania wiedzy i przez ucznia.

5.1. Ewaluacja procesu dydaktycznego na II etapie edukacyjnym

Na tym poziomie nauczania zaleca się sprawdzanie umiejętności uczących się możliwie jak najczęściej, np. po każdej przeprowadzonej lekcji – w fazie kontroli stopnia opanowania materiału bieżącej lekcji, po szeregu lekcji na dany temat – w formie ustnej lub pisemnej i po zakończeniu kolejnego rozdziału w podręczniku - w formie pisemnej i ustnej, aby uczeń w sposób ciągły otrzymywał informację zwrotną na temat poziomu swoich osiągnięć.

Niezmierzalnie ważne jest, aby uczeń był świadomy odpowiedzialności za efekty swojej nauki. Dlatego także i na tym etapie należy włączyć go w proces kontroli stopnia opanowania omówionego materiału i oceny wyników własnej nauki poprzez pracę nad własnym portfolio językowym, wykonywanie dodatkowych prac projektowych oraz regularne wypełnianie arkuszy do samodzielnego pomiaru przyrostu umiejętności oraz testów przeznaczonych do samooceny. W ten sposób uczeń nauczy się systematyczności i odpowiedzialności za własny proces uczenia się

6. Ocena wewnątrzszkolna

Nauczyciel pracujący w oparciu o niniejszy program powinien uwzględnić w fazie przygotowania procesu dydaktycznego zaplanowanie, przeprowadzenie i ocenę różnorodnych ćwiczeń przeznaczonych do samokontroli, ćwiczeń kontrolnych, testów sprawdzających oraz przeprowadzenie ewaluacji własnej pracy po każdej lekcji. W celu ułatwienia tego zadania proponuje się, aby ogólna koncepcja zadań sprawdzających odpowiadała celom ogólnym i szczegółowym określonym w niniejszym programie oraz celom poszczególnych jednostek lekcyjnych. Również każda przygotowana praca sprawdzająca umiejętności i wiedzę uczniów i każdy test powinien odpowiadać wcześniej określonym kryteriom. Konstruując zadanie sprawdzające lub test powinno się:

- jasno sprecyzować cel pracy powtórzeniowej,
- ująć w treści zadań jedynie materiał omówiony i utrwalony na zajęciach,
- zaplanować zadania sprawdzające wszystkie sprawności językowe, o ile wszystkie ćwiczone były na zajęciach,
- zastosować różnorodne typy zadań odpowiadające różnym typom uczenia się,
- zaplanować zadanie sprawdzające umiejętność stosowania odpowiedniej strategii uczenia się,
- zaplanować te same kryteria pomiaru, tzn. wartości punktowe, precyzyjnie sformułowane polecenia, czas przewidziany na przeprowadzenie sprawdzianu,
- ustalić kryteria oceniania, aby były one możliwie najbardziej obiektywne,
- przygotować dodatkowe zadania dla uczniów chętnych lub szczególnie uzdolnionych.

6.1. Zadania sprawdzające i ich ocenianie na II etapie edukacyjnym

Na II etapie edukacyjnym preferuje się zadania zamknięte i półotwarte sprawdzające stopień opanowania poszczególnych sprawności językowych, typu:

- a. dla sprawdzenia rozumienia tekstu słuchanego:
 - zadania typu prawda/fałsz
 - zadania typu *wybierz właściwą odpowiedź*
 - przyporządkowanie obrazu do tekstu lub odwrotnie

- przyporządkowanie tytułów do fragmentów tekstu
 - znalezienie kolejności zdań, wypowiedzi, wydarzeń
 - zaznaczenie informacji dotyczących treści testu
 - wizualizacja treści fragmentów tekstu
 - podpisanie obrazków oddających treść fragmentów tekstu
- b. dla sprawdzenia rozumienia tekstu czytanego
- znalezienie odpowiedniej informacji w tekście
 - porządkowanie tekstu w logiczną całość
 - dopasowanie tytułu do treści tekstu lub jego fragmentów
 - zadania typu prawda/fałsz
 - zadania typu *wybierz właściwą odpowiedź*
 - zaznaczenie poprawnej odpowiedzi na pytanie związane z treścią tekstu
 - wypełnienie formularza
- c. dla sprawdzenia umiejętności formułowania wypowiedzi pisemnej

- ☞ formułowanie podpisów do obrazków
- ☞ uzupełnienie luk w tekście paralelnym
- ☞ sformułowanie zdania z rozsypanki
- ☞ logiczne dokończenie zdań
- ☞ uzupełnienie wypowiedzi w dialogu
- ☞ napisanie planu wypowiedzi na określony temat
- ☞ napisanie krótkiego tekstu użytkowego

d. dla sprawdzenia umiejętności formułowania wypowiedzi ustnej

Zadania tego typu są obecnie jednym z elementów sprawdzianów podsumowujących kolejne etapy nauczania (np. po każdym omówionym rozdziale w ciągu roku szkolnego), dlatego radzi się systematyczną kontrolę sprawności kompetencji komunikacyjnych na zajęciach dydaktycznych. Sprawdzenie umiejętności budowania wypowiedzi ustnej w trakcie lekcji powtórzeniowej można przeprowadzić poprzez zaplanowanie pytań, na które uczeń musi odpowiedzieć po ukończonej pracy pisemnej indywidualnie lub poprzez zaplanowanie i opisanie sytuacji komunikacyjnej dla pary uczniów, którzy muszą zainicjować, podtrzymać i zakończyć rozmowę na temat z zakresu materiału objętego powtórzeniem.

e. dla sprawdzenia kompetencji leksykalno- gramatycznych

- łączenie pytań z odpowiedziami
- budowanie zdań z rozsypanki
- zadania typu wybierz właściwą odpowiedź
- uzupełnienie luk w tekście
- przyporządkowanie do wyrazu podstawowego synonimów, antonimów, obrazków
- formułowanie pytań do podanych zdań
- zastępowanie obrazków w tekście wyrazami oznaczającymi pokazane na obrazku informacje
- odpowiadanie na pytania
- kończenie zdań

7. Ocenianie

Planując pracę sprawdzającą umiejętności i wiedzę uczniów, należy od razu zaplanować sposób jej oceniania. W tym celu należy ustalić ogólne kryteria oceniania obowiązujące w całym procesie

nauczania, dzięki temu oceny uzyskane przez uczniów będą obiektywnie ukazywały proces uczenia się i dawały wiarygodny obraz postępów w nauce.

Proponuje się stosować zawsze jednakową punktację dla zadań zamkniętych, np. 1pkt. i dla zadań półotwartych po 2pkt., aby mieć możliwość oceny treści i formy odpowiedzi.

Dla oceniania wymienionych aspektów zadań sprawdzających proponuje się skalę ocen z podaną wartością procentową poprawności wykonanych zadań:

100% - 96% - ocenę bardzo dobrą

95% - 85% - ocenę dobrą

84% - 69% - ocenę dostateczną

68% - 51 % - ocenę dopuszczającą

50% - 0% - ocenę niedostateczną

Aby uzyskać ocenę celującą uczeń powinien bezbłędnie wykonać wszystkie zadania sprawdzające oraz dodatkowe zadanie półotwarte lub otwarte dla chętnych, które powinno być dodatkowo punktowane.

8. Bibliografia

1. Albers, H.-G., Bolto, S. *Testen und Prüfen in der Grundschule*. Langenscheidt, Berlin 1995.
2. Bimmel, P., Rampillon, U. *Lernautonomie und Lernstrategien*. Langenscheidt, Berlin 2000.
3. Birch., A. Malin, T. *Psychologia rozwojowa w zarysie*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999.
4. Bohn, R. *Probleme der Wortschatzarbeit*. Langenscheidt, Berlin 2000.
5. Bolton, S. *Probleme der Leistungsmessung. Lernfortschrittstests in der Grundschule*. Langenscheidt, Berlin 1996.
6. Brandi, M.-L., Dommel, H., Helming, B. *Bild als Sprechanlass*. Goethe – Institut, München 1988.
7. Brzeziński, J. *Nauczanie języków obcych dzieci*. WSiP, Warszawa 1987.
8. Coste D., North B., Sheils J., Trim, J. *Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*. Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, Warszawa 2001.
9. Cyrański, Cz., Kwaśniewska, M. *Program wychowanie przedszkolnego. Moje przedszkole*. MAC Edukacja, Kielce 2003.
10. Dahlhaus, B. *Fertigkeit Hören*. Langenscheidt. Goethe – Institut, München 1994.
11. Doye, P. *Typologie der Testaufgaben für den Unterricht Deutsch als Fremdsprache*. Langenscheidt, München 1992.
12. Ehlers, S. *Lesen als Verstehen*. Langenscheidt, Kassel 1992.
13. Funk, H., Koenig, M. *Grammatik lehren und lernen*. Langenscheidt, Berlin 1992.
14. Glaboniat, M., Müller, M., Rusch, P., Schmitz, H. Wertenschlag, L. *Profi le Deutsch. Lernzielbestimmungen, Kannbeschreibungen und kommunikative Mittel für die Niveaustufen A1, A2, B1 und B2 des Gemeinsamen europäischen Referenzrahmen für Sprachen*. Berlin 2002.
15. Gołębniak, D. *Uczenie się metodą projektów*. WSiP, Warszawa 2002.
16. Harwas- Napierała B., Trempała, J. *Psychologia rozwoju człowieka*. (t. II) Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.
17. Heuer, H. *Unterrichtsmethoden*. W: K.-R. Bausch, H. Christ, H.J. Krumm, *Handbuch Fremdsprachenunterricht*, 484-489. Francke Verlag, Tübingen und Basel 1995.
18. Iluk, J. *Jak uczyć małe dzieci języków obcych?* Wydawnictwo Gnome, Katowice 2002.
19. Jung L. *99 Stichwörter zum Deutschunterricht. Deutsch als Fremdsprache*. Max Hueber Verlag, Ismaning 2001.
20. Kast, B. *Fertigkeit Schreiben*. Langenscheidt, Berlin 1999.
21. Kleppin, K. *Fehler und Fehlerkorrektur*. Langenscheidt, Berlin 2001.
22. Komorowska, H. *Testy w nauczaniu języków obcych*. WSiP, Warszawa 1982.
23. Komorowska, H. *Sukces i niepowodzenie w nauce języka obcego*. WSiP, Warszawa 1987.
24. Komorowska, H. *O programach prawie wszystko*. WSiP, Warszawa 1999.
25. Komorowska, H. *Metodyka nauczania języków obcych*. Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2003.
26. Łada-Grodzicka, A., Belczewska, E., Herde, M., Kwiatkowska-Klarzak, E., Wasilewska, J. *ABC. Program wychowania*

przedszkolnego XXI wieku. WSiP, Warszawa 2000.

27. Lohfert, W. *Kommunikative Spiele für Deutsch als Fremdsprache*. Max Hueber Verlag, Ismaning 1982.

28. Meyer, H. *Was ist guter Unterricht?* Cornelsen Verlag Scriptor, Berlin 2004.

29. Okoń, W. *Zarys dydaktyki ogólnej*. PZWS, Warszawa 1970.

30. Okoń, W. *Nowy słownik pedagogiczny*. Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2004.

31. Pamuła, M. *Metodyka nauczania języków obcych w kształceniu zintegrowanym*. Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2006.

32. Pfeiffer, W. *Nauka języków obcych. Od praktyki do praktyki*. Wagros, Poznań 2001.

33. Stawna, M. *Podjęcie komunikacyjne do nauczania języków obcych*. WSiP, Warszawa 1991.

34. Żebrowska, M. *Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży*. PWN, Warszawa 1986.